

מעשה המשפט

בית דין צדק לעשות

Marcos y Lety Amiga

Velas: 6:56 pm
Fin Shabat 1: 7:47 pm - R”T: 8:19 pm
Fin Shabat 2: 7:58 pm - R”T: 8:26 pm

Maasé Bet Din

Rab Moshe Moussan
חבר בה"ד אמת ומשפט

Maasé Sheaya'

Leyes que reciben los socios como “cuidadores”

Caso: Victor y Moisés son socios en una tienda de artículos de limpieza, trabajan juntos en la tienda y entre los dos cuidan toda la mercancía que está dentro. Un día Victor salió temprano y acordó con Moisés que se haga cargo de cuidar la mercancía y las ventas de la tienda, cuando estaba por cerrar la tienda entraron ladrones y les robaron una gran cantidad de productos. Victor exige que Moisés le pague su proporción en la pérdida, ya que el robo ocurrió mientras él cuidaba la tienda.

Los dos socios acuden al Bet Din para que les dictamine como es el din, si es que entre los dos tienen que absorber la pérdida o Moisés quién era el encargado en ese momento tiene que pagarle a su socio su parte de la pérdida.

Pregunta: Está obligado Moisés a pagarle a Victor su parte de la pérdida o los socios absorben las pérdidas equitativamente.

Respuesta: Vamos a exponer algunas de las leyes sobre el cuidado de objetos entre socios, ya que cada caso está compuesto por varios detalles, cada caso tiene que ser analizado por un Bet Din de manera particular.

1. Los socios son considerados como Shomer Sajar (cuidador de paga) en el momento que cuidan el objeto o el dinero que tienen en sociedad, por lo tanto si a uno de los socios le robaron o se le perdió está obligado a pagarlo.
2. Si de un principio acordaron entre ellos que cada uno será responsable del cuidado por un mes alternadamente, y robaron el objeto, el socio que era responsable de cuidar ese mes tendrá que pagarlo a su socio.
3. En el caso que se dividieron los socios (la mitad de la capital en sociedad para cuidar cada uno una parte en su propiedad, y le robaron a uno de ellos la parte que estaba cuidando, está exento de pagarle a su socio ya que se considera Shemirá Bibealim, quiere decir que en el caso que el dueño del objeto cuidado está haciendo un servicio al Shomer la Torá exentó al Shomer de pagar el objeto robado.
4. Cuando los dos socios están cuidando toda la capital juntos, y se la robaron, hay quien opina que están exentos de pagar ya que realmente cada uno está cuidando únicamente su parte en la sociedad, y hay quien opina que se considera que cada uno estaba cuidando la mitad de su parte en la sociedad y la mitad de su socio, por lo que cada uno tiene que pagarle a su socio 1/4 de valor robado.

Halajá: En conclusión siendo que Victor acordó con Moisés que se haga responsable de la tienda en ese momento, Moisés tendrá que pagarle su parte de la pérdida a Victor.

Halajá Lemaasé

Pregunta: ¿Cuándo es el momento indicado para decir Shenaim Mikrá de Perashat Bezot Haberajá?

Respuesta: El Shuljan Aruj estipuló “Aunque la persona escuche la Perashá del Baál Koré cada semana, está obligado de leerla por sí mismo, de la siguiente manera: dos veces el Pasuk y vez el Targum Unkelus” (רפ"ה ס"א).

La Mitzvá es únicamente en las Perashiyot que se leen en Shabat, pero los pasajes de las Perashiyot que se leen en Yom Tob no hay obligación de leer el Targum de ellas, שריע שם).

Sin embargo, la Perashá de Bezot Haberajá que se lee en Simjá Torá si hay que leerla con el

Targum, ya que es la única Perashá que no se lee en un Shabat por sí sola, sino el momento que el Tzibur la lee es en Simjá Torá.

Por cuanto que dicha Perashá no tiene una semana destinada para leerse, encontramos varias opiniones en los Poskim cuando es el momento indicado para leerla, según el Ariza”l hay que leerla en Hoshaná Rabá (שעריית רפ"ה ס"ק ד') por otro lado el Mishná Berurá (תרס"ט ד') escribió que en la Noche de Simjá Torá se lee el Targum de Bezot Haberajá.

En conclusión, a partir de Hoshaná Rabá hay que leer el Targum de Bezot Haberajá, y en caso que no terminó o se le olvidó podrá leerla en Shemini Atzeret y Simjá Torá (ילקו"י רפ"ה ט"ז).

¿Para quién sera ese dinero?

El Rabí de Tzanz era muy famoso por la caridad que daba, muchas veces hasta empeñaba su copa de Kidush, para conseguir dinero y repartirlo entre los necesitados.

Un día, en la víspera de Sucot, muy cerca de la puesta del sol, junto antes de que empiece Yom Tob, mandó a su mensajero con Meir, una persona muy adinerada de la comunidad para que le prestara una suma importante de dinero.

Cuando Meir vio al mensajero del Rab, le entregó el dinero de inmediato, pero a la vez quedó con la intriga de saber qué es lo que podía hacer el Rab con ese dinero a esa hora, ya era demasiado tarde, todos los negocios estaban cerrados y no era posible comprar nada.

La curiosidad llevó a Meir a seguir al mensajero, hasta su destino. El mensajero entregó el dinero a una persona que el Rabino ya le había proveído con dinero para la festividad.

Meir fue directamente con el Rab a preguntarle el motivo de haberle otorgado un préstamo adicional a este hombre.

El Rab respondió “La Torá establece que hay que celebrar las festividades con comida y bebida y hay que estar alegre. En verdad, esta persona tenía bastante para la comida, siendo que ya le había dado lo suficiente, pero aún tiene varias deudas que pagar, y ¿cómo se podría regocijar en el Jag, sabiendo que después de la fiesta, sus acreedores lo iban a perseguir?, seguramente se va a preocupar durante toda la festividad, porque no va a poder pagar sus deudas. Por eso le di el dinero cerca de la puesta del sol, para que no pueda gastarlo y pueda tener paz, sabiendo que va a poder pagar algunas de sus deudas. La Torá establece que hay que proveer al necesitado con todas sus necesidades. Esta persona tenía la necesidad de regocijarse en la festividad, lo cual estamos obligados a proveerle”.

בענין לאו שבא לקיום העשה

ד. ויש מקום לעיין האם לוקים על לאו שבא לקיום העשה, והנה הרמב"ם (הלכות סנהדרין פ"ט ה"ד) לא מנה בין אלו שלוקים מי שלא עשה מעקה.

והיה נראה לדחות דהא דאינו לוקה אינו משום שהלאו בא לקיום העשה, אלא דאזיל לשיטתו דחשיב לאו שאין בו מעשה דהרי פסק הרמב"ם דמי שראה פנים בעזרה, ולא הביא קרבן ראיה אינו לוקה (עיין הלכות חגיגה פ"א ה"א), דאף דהראיה היתה ע"י מעשה שבא לעזרה, האיסור הוא מה שלא הביא קרבן וע"ז עבר בשוא"ת, והכי נמי יש לומר דאף דבנה בית בקו"ע, מה שלא בנה מעקה הוא בשוא"ת, ואין לוקין עליו, ועיין בשא"ג (סי' ל"ב) דכתב בדעת הרמב"ם דהאיסור מה שלא מביא קרבן, וזה א"ב מעשה.

ויעויין ברמב"ם דכתב גבי משקלות (גניבה פ"ז ה"ג) דאם משהה בביתו מדה חסרה או משקל חסר אינו לוקה דאין בו מעשה, ולא כתב דאם קנה או פגם המדה לוקה, מכאן יראה דאפילו קנה או פגם אינו לוקה, דעצם האיסור היות המדה בביתו, אין בו מעשה והקנייה אינו אלא הכשר.

ובזה אני נבוך דהנה גבי הלאו דלא יראה פסק הרמב"ם דאם קנה חמץ הרי הוא לוקה, ויש לעיין אמאי קניית חמץ חשיב מעשה, והרי איסור בל יראה הוא איסור המצאות החמץ ברשותו ואין הקנייה אלא הכשר.

ועוד שמעתי להקשות ממור"ר רה"י הרב מנחם יוני שליט"א בכהן הנכנס לביה"ק וכן נזיר אמאי לוקה, נהי דנכנס ע"י מעשה אבל האיסור להיות באהל עם המת ולקבל טומאה.

ותירץ דאולי משום דלשון הפסוק על כל נפשות מת לא יבא וגו' - גלי קרא דהביאה מעשה איסור. וצריך עיון.

חיוב לקיום העשה, דעת התוס' דאף דליכא לאו אכתי חייב הוא בקיום העשה, ואילו הרמב"ן סובר דכל היכא דחייבות מחמת הלאו, היינו דוקא היכא דהלאו קיים, והיכא דליכא לאו אין חיוב מחמת העשה.

איברא דאחר דהרמב"ן מביא פירושו מסיים וכותב, אבל שאר מצוות עשה שיש להן לאו ועשה חייבות בשניהם כדאמרין וכו', שבתון עשה הוא ולא אתי עשה ודוחה ללא תעשה ואיש ואשה שוין בדבר עכ"ל.

ויש לעיין מה ראה הרמב"ן לחזור ע"ז והרי כבר בתחילתו הכריח דכל היכא דאיכא לאו, יש חיוב נמי לקיים העשה, וממילא ידעינן דאף באשה אין עשה דוחה ל"ת ועשה דהרי חייבת נמי על העשה.

ונראה דבא לחזור מהנחתו הראשונה [דלא חידש כן אלא מחמת ההכרח ליישב קושית התוס'], דהיכא דליכא לאו אין חיוב לקיים העשה, אלא בכל גוני חיוב לקיים העשה אף היכא דאינו עובר על הלאו.

ב. והנה הרמב"ן כתב ליישב קושית התוס' באופן אחר דהיינו לולא דהוי מצוה עשה שהזמן גרמא לא היה חיוב כלל לקיים אף דאיכא לאו, והיינו משום דאין הלאו בא אלא לקיום העשה, וז"ל הרמב"ן ולי נראה שעיקר מצותו עשה, דאין לאו שבו אלא לקיים העשה, דכתב רחמנא ועשיתה מעקה תחילה, והדר לא תשים דמים בביתך, כלומר לא תעכב מלעשות מצוה זו וכו', ואילו היו נשים פטורות מעשה היו פטורות אף מן הלאו שאין הלאו אלא לקיום העשה עכ"ל.

ג. הנה שומר אבידה למד"א דינו כשומר שכר משום דבהיה שעתא אינו חייב לתת ריפתא לעני, דהעוסק במצוה פטור מן המצוה, והקשה המרה"ץ חיות (סוכה כה, שו"ת סימן י"ד) דגבי צדקה איכא לאו דלא תקפוץ, ממילא אין אומרים דפטור מצדקה מחמת מצות השבת אבידה, ונקיט דהא דעוסק במצוה פטור מן המצווה היינו בעשה שאין בו לאו, אמנם עשה שיש בו לאו, לא מהני הך סברא דעוסק במצוה לעבור על הלאו.

ובשו"ת יביע אומר (ח"ו אוה"ח סימן ו') רצה ליישב ע"פ הרמב"ן הנ"ל, דגבי צדקה נמי יש לומר דהלאו אתי לקיום העשה, ומאחר והעשה עיקר, שפיר אמרינן דהעוסק במצוה פטור מן המצוה, אף דאיכא לאו.

והוקשה לי מהא דאמרין בגמ' (חולין קי): דכל מצוה דמתן שכרה בצידה אין כופין עליה, ומקשים והרי צדקה מתן שכרה בצידה וכופין עליה, ותירצו דהיות ואיכא לאו דלא תקפוץ וכו', כופין מצד הלאו, ולכאורה אם מצד העשה אין ראוי לכופ עליה הכי נמי מצד הלאו.

א. הנה אמרינן בגמ' (קדושין לד.) דנשים חייבות במצוות מעקה משום דהוי מצוות עשה שאין הזמן גרמא, ומקשים התוס' (ד"ה מעקה אבידה וכו'), למאי בעינן האי טעמא תיפול"ל דנשים חייבות משום דהזוהירה התורה בלאו דלא תשים דמים בביתך, וגבי לאוין נשים מוזהרות נמי דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה.

ותירצו התוס' דאילו הוי מצוות עשה שהזמן גרמא, אף דהוי מצוות הנשים בעשיית מעקה מצד הלאו, מצד העשה ליכא חיוב, להכי הוצרכה הגמ' לומר דלא הוי מצוות עשה שהזמן גרמא, וקמ"ל דקיים חיוב אף מצד העשה, ונ"מ היכא דליכא לאו, כגון אם בנה בית ע"מ לעשות מעקה ולא עשה, אי נמי עשה ונפל דתו ליכא לאו ורק חיוב עשה, קמ"ל דנשים חייבות אף דליכא לאו, משום דאין הזמן גרמא.

ולכאורה יש להעלות מדברי התוס', דאכן היכא דהוי עשה שהזמן גרמא ויש עמו לאו, אין האשה חייבת אלא משום הלאו ואינה חייבת בקיום העשה כלל, ויעוין בתוס' (שם) דהקשו דמבואר בגמ' דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט, משום דיו"ט הוי עשה ולא תעשה, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ויוצא לפי"ז דאשה דאינה חייבת [בקיום הלכות יו"ט] אלא מחמת הלאו, שפיר דוחה העשה של שריפת קדשים הל"ת של יו"ט, ובודאי דאינו כן, אלא יש חיוב נמי לקיום העשה ונשאר התוס' בקושיא, דאם כל היכא דאיכא לאו ישנו חיוב לקיים העשה, חוזרת הקושיא למה בעינן לתת טעם דמעקה הוי מצוות עשה דאין הזמן גרמא, בלאו הכי נמי חייבת משום הלאו.

אולם יעויין ברמב"ן דבתחילה מביא ליישב קושית התוס' דקמ"ל דחייבת אף בקיום העשה, והקשה לפי"ז עשה דיו"ט אין הנשים חייבות דהוי עשה שהזמן גרמא, ואף דחייבים לקיים משום הלאו אכתי מנ"ל דחייבות בעשה.

ואשר על כן כתב דכל היכא דאיכא לאו ועשה, מאחר דחייבות לקיים מחמת הלאו חייבות ממילא בעשה, אף דהוי עשה שהזמן גרמא, ובה היינו כהתוס' הנ"ל.

אלא דממשיך הרמב"ן ואומר דהיכא דאין הוא מצווה מחמת הלאו, כגון אם בנה בית ע"מ לעשות מעקה וכו"ל, כה"ג דליכא לאו, לולי דהוי מצוה עשה שהזמן גרמא אין חיוב בקיום העשה, והיינו דאשמועינן הש"ס דהיות והוי מצוות עשה שאין הזמן גרמא, קיום העשה אינו תלוי כלל בהלאו, ואף דליתא ללאו, החיוב לקיים העשה ישנו.

העולה דכו"ע מודו היכא דאיכא לאו דחייב נמי בעשה, ונחלקו היכא דאינו עובר על הלאו, האם יש

לא נצית לומר, אק לה קורה
לכל אחד מאתנו. לא-פסג
אנו שומעים מה שאנו רוצים
לפועל, רואים מה שאנו
רוצים לראות, מפני מה
שאנו רוצים להפיק. כל השאר
- חולף לידנו
[מפני הפרשה]